ROZHODNUTIE RADY (SZBP) 2022/847

z 30. mája 2022,

na podporu úsilia zameraného na predchádzanie nedovolenému šíreniu ručných a ľahkých zbraní (RĽZ) a munície a obchodovaniu s nimi, ako aj boj proti takémuto šíreniu a obchodovaniu a ich vplyvu na americkom kontinente

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o Európskej únii, a najmä na jej článok 28 ods. 1 a článok 31 ods. 1,

so zreteľom na návrh vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku,

keďže:

(1) Rada 19. novembra 2018 prijala Stratégiu EÚ proti nedovoleným strelným zbraniam, ručným a ľahkým zbraniam a ich munícii s názvom Zabezpečenie zbraní, ochrana obyvateľov (ďalej len „stratégia EÚ pre RĽZ“), v ktorej sa stanovujú usmernenia pre opatrenia Únie v oblasti ručných a ľahkých zbraní (ďalej len „RĽZ“).

(2) Podľa stratégie EÚ pre RĽZ sa Únia a jej členské štáty zaviazali na regionálnej úrovni pomáhať iným krajinám zlepšovať riadenie a zabezpečenie štátnych zásob posilnením vnútroštátnych legislatívnych a administratívnych rámcov a posilnením inštitúcií, ktoré regulujú legitímne dodávky a riadenie zásob RĽZ a munície pre obranné a bezpečnostné sily.

(3) V stratégii EÚ pre RĽZ sa uvádza, že Únia sa v záujme zníženia miery ozbrojeného násilia a trestnej činnosti bude usilovať o synergiu s príslušnými americkými štátmi a regionálnymi organizáciami s cieľom obmedziť nedovolené šírenie RĽZ a obchodovanie s nimi.

(4) Na Latinskú Ameriku a karibskú oblasť má šírenie a nadmerné hromadenie RĽZ závažný vplyv. Americký kontinent naďalej patrí k regiónom s najväčšou mierou násilia na svete. Podľa najnovšej globálnej štúdie Úradu Organizácie Spojených národov pre drogy a kriminalitu (UNODC) o vraždách v roku 2017 bola v tomto regióne zaznamenaná miera 17,2 vrážd na 100 000 obyvateľov, čo je takmer trojnásobok celosvetového priemeru. Prevažná väčšina vrážd sa pácha s použitím strelných zbraní, a preto je boj proti šíreniu zbraní a nedovolenému obchodovaniu so zbraňami a muníciou a predchádzanie týmto javom jednou z priorít medziamerického programu.

(5) Únia v súlade so stratégiou EÚ pre RĽZ posilní dialóg a spoluprácu s regionálnymi organizáciami pôsobiacimi v oblasti kontroly RĽZ tým, že zosúladí svoje činnosti s regionálnymi stratégiami a akčnými plánmi.

(6) Organizácia amerických štátov (ďalej len „OAŠ“) pôsobí ako sekretariát Medziamerického dohovoru proti nedovolenej výrobe strelných zbraní, munície, výbušnín a iných súvisiacich materiálov a proti nedovolenému obchodovaniu s nimi (CIFTA) a koordinuje a vykonáva regionálne iniciatívy v oblasti boja proti nedovoleným RĽZ na americkom kontinente.

(7) Únia predtým podporovala činnosti OAŠ prostredníctvom rozhodnutia Rady (SZBP) 2018/2010 ([1]), ktorým sa podporili činnosti zamerané na boj proti nedovolenému šíreniu RĽZ a munície a nedovolenému obchodovaniu s nimi a ich vplyvu v Latinskej Amerike a Karibiku. V tomto kontexte sa Únia rozhodla financovať túto iniciatívu práve s cieľom obmedziť ozbrojené násilie a trestnú činnosť.

([1]) Rozhodnutie Rady (SZBP) 2018/2010 zo 17. decembra 2018 na podporu boja proti nedovolenému šíreniu ručných a ľahkých zbraní (RĽZ) a munície a nedovolenému obchodovaniu s nimi a na podporu boja proti súvisiacemu vplyvu v Latinskej Amerike a Karibiku v rámci stratégie EÚ proti nedovoleným strelným zbraniam, ručným a ľahkým zbraniam a ich munícii s názvom „Zabezpečenie zbraní, ochrana obyvateľov“ (Ú. v. EÚ L 322, 18.12.2018, s. 27).

(8) Na tretej konferencii Organizácie Spojených národov zameranej na preskúmanie pokroku dosiahnutého pri vykonávaní akčného programu OSN proti nedovoleným ručným a ľahkým zbraniam sa 30. júna 2018 prijal výsledný dokument, v ktorom sa štáty opätovne zaviazali predchádzať odkláňaniu ručných a ľahkých zbraní a bojovať proti nemu. Štáty opätovne potvrdili, že sú ochotné pokračovať v medzinárodnej spolupráci a posilniť regionálnu spoluprácu prostredníctvom lepšej koordinácie, konzultácií, výmeny informácií a operačnej spolupráce, do ktorej sa zapoja príslušné regionálne a subregionálne organizácie, ako aj orgány presadzovania práva, orgány kontroly hraníc a orgány vydávajúce vývozné a dovozné licencie.

(9) V Agende Organizácie Spojených národov 2030 pre udržateľný rozvoj sa potvrdzuje, že boj proti nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami je potrebný na dosiahnutie mnohých cieľov udržateľného rozvoja vrátane tých, ktoré sa týkajú mieru, spravodlivosti a silných inštitúcií, znižovania chudoby, hospodárskeho rastu, zdravia, rodovej rovnosti a bezpečných miest. Preto sa v rámci cieľa udržateľného rozvoja číslo 16.4 všetky štáty zaviazali výrazne obmedziť nezákonné finančné toky a toky zbraní.

(10) Generálny tajomník Organizácie Spojených národov vo svojom programe pre odzbrojenie s názvom Zabezpečenie našej spoločnej budúcnosti, ktorý bol predložený 24. mája 2018, vyzval na riešenie nadmerného hromadenia konvenčných zbraní a nedovoleného obchodovania s nimi a na podporu prístupov k riešeniu ručných zbraní na úrovni krajín.

(11) V druhej fáze (fáza II), ktorá je pokračovaním predchádzajúceho úsilia Únie, sa zachováva koncepcia multilateralizmu a synergií medzi Úniou a OAŠ a dopĺňa práca Únie v tejto oblasti na globálnej úrovni, pričom sa kladie dôraz na región, ktorý je šírením RĽZ, ich nadmerným hromadením a nedovoleným obchodovaním s nimi vážne zasiahnutý,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

1. V záujme vykonávania stratégie EÚ pre RĽZ je účelom tohto rozhodnutia riešiť ozbrojené násilie na americkom kontinente. Na tento účel financuje Únia projekt opísaný v prílohe, ktorého cieľom je bojovať proti šíreniu strelných zbraní a munície a nedovolenému obchodovaniu s nimi a predchádzať používaniu strelných zbraní v konfliktných situáciách v komunitách, ktoré sú vo veľkej miere zasiahnuté týmito javmi.

2. V súlade s odsekom 1 má toto rozhodnutie tieto ciele:

a) posilniť národný regulačný rámec pre strelné zbrane so zreteľom na medzinárodné normy a osvedčené postupy;

b) zlepšiť operačnú kapacitu vnútroštátnych orgánov, pokiaľ ide o označovanie, sledovanie, skladovanie a likvidáciu strelných zbraní;

c) optimalizovať kontrolu ručných zbraní prostredníctvom regionálneho komunikačného mechanizmu pre dovolené transfery strelných zbraní a munície (MCTA);

d) posilniť odolnosť komunít proti násiliu páchanému strelnými zbraňami a obmedziť prístup k nedovoleným a/alebo nežiadúcim strelným zbraniam;

e) vypracovať plán v oblasti strelných zbraní pre Strednú Ameriku s cieľom poskytnúť krajinám praktický nástroj riadenia prostredníctvom regionálneho a koordinovaného prístupu založeného na dôkazoch.

3. Podrobný opis projektu sa uvádza v prílohe k tomuto rozhodnutiu.

Článok 2

1. Za vykonávanie tohto rozhodnutia zodpovedá vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku (ďalej len „VP“).

2. Projekt uvedený v článku 1 technicky realizuje OAŠ.

3. OAŠ vykonáva svoje úlohy pod vedením VP. Na tento účel uzavrie VP s OAŠ potrebné dohody.

Článok 3

1. Referenčná suma na vykonávanie projektu, ktorý financuje Únia, je 4 240 906 EUR.

2. Výdavky financované z referenčnej sumy uvedenej v odseku 1 sa riadia v súlade s postupmi a pravidlami, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie.

3. Komisia dohliada na správne riadenie výdavkov uvedených v odseku 1. Komisia na tento účel uzatvorí s OAŠ potrebnú dohodu o grante. V dohode o grante sa stanoví, že OAŠ musí zabezpečiť viditeľnosť príspevku Únie, ktorá bude primeraná jeho výške.

4. Komisia sa usiluje o uzavretie dohody o grante uvedenej v odseku 3 čo najskôr po tom, ako toto rozhodnutie nadobudne účinnosť. Informuje Radu o všetkých ťažkostiach počas procesu uzavierania dohody o grante a o dátume jej uzavretia.

Článok 4

1. VP informuje Radu o vykonávaní tohto rozhodnutia na základe pravidelných opisných správ, ktoré pripravuje OAŠ. Uvedené správy tvoria základ pre hodnotenie, ktoré uskutoční Rada.

2. Komisia podáva správy o finančných aspektoch projektu uvedeného v článku 1.

Článok 5

1. Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom jeho prijatia.

2. Toto rozhodnutie stráca účinnosť 36 mesiacov odo dňa uzavretia dohody o grante uvedenej v článku 3 ods. 3 Účinnosť však stratí šesť mesiacov odo dňa nadobudnutia jeho účinnosti, ak sa v tejto šesť mesačnej lehote žiadna dohoda neuzavrie.

V Bruseli 30. mája 2022

Za Radu
predsedníčka
C. COLONNA

PRÍLOHA

PROJEKTOVÝ DOKUMENT

BOJ PROTI NEDOVOLENÉMU ŠÍRENIU RUČNÝCH A ĽAHKÝCH ZBRANÍ A MUNÍCIE A PROTI NEDOVOLENÉMU OBCHODOVANIU S NIMI A ICH VPLYVU NA AMERICKOM KONTINENTE

1. **Kontext**

Americký kontinent je jedným z regiónov, ktoré sú na svete najviac zasiahnuté ozbrojeným násilím: v roku 2017 sa na ňom zaznamenala najvyššia regionálna miera vrážd, a to 17,2 vrážd na 100 000 obyvateľov v porovnaní s celosvetovým priemerom 6,1 na 100 000 obyvateľov ([1]). Hlavnými faktormi, ktoré vysvetľujú túto mieru, je ľahký prístup k strelným zbraniam a ich dostupnosť v mnohých krajinách na tomto kontinente. Takmer 75 % vrážd v tomto regióne bolo spáchaných použitím strelnej zbrane ([2]). Tento región tiež patrí k hlavným cieľovým oblastiam nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami ([3]).

Uvedené negatívne trendy sú z veľkej časti príčinou toho, prečo sa šírenie strelných zbraní a nedovolené obchodovanie s nimi stali jednou z priorít programu zameraného na bezpečnosť občanov v tomto regióne. Vzhľadom na čoraz väčšiu zložitosť a internacionalizáciu zločineckých organizácií zdôraznili krajiny na americkom kontinente význam koordinácie a cezhraničných stratégií. Záujem o takúto spoluprácu sa v roku 1997 premietol do podpisu Medziamerického dohovoru proti nedovolenej výrobe strelných zbraní, munície, výbušnín a iných súvisiacich materiálov a proti nedovolenému obchodovaniu s nimi (CIFTA), ktorý bol prvou regionálnou záväznou dohodou tohto druhu. Dohovor CIFTA, ktorý ratifikovalo 31 z 34 členských štátov Organizácie amerických štátov (OAŠ), je základným nástrojom na riešenie nedovoleného obchodovania s ručnými zbraňami v regióne.

Napriek cennému úsiliu vnútroštátnych orgánov však krajiny stále nedokážu dohovor CIFTA vykonávať v plnej miere. Zložitosť tejto organizovanej trestnej činnosti, ktorá spočíva v kontrole nedovoleného obchodovania so zbraňami v tomto regióne, a to vrátane špecializácie práce, koordinačných štruktúr a internacionalizácie operácií, predstavuje náročnú výzvu, pokiaľ ide o schopnosť krajín vyšetrovať a stíhať takéto trestné činy. Uvedené krajiny majú ťažkosti aj s dodržiavaním iných protokolov a s vykonávaním stratégií, ktorými by sa mohlo obmedziť šírenie a dostupnosť strelných zbraní. Vojenské a bezpečnostné sily neuplatňujú protokoly riadenia zásob systematicky, čím sa zvyšuje pravdepodobnosť odklonenia strelných zbraní a munície na nezákonný trh, ako aj riziko neplánovaných výbuchov v skladovacích priestoroch. Označovanie a sledovanie strelných zbraní a vedenie záznamov o nich nie je v tomto regióne konzistentné, v dôsledku čoho dochádza k zastaveniu vyšetrovania trestnej činnosti, ktoré by mohlo viesť k vysledovaniu pôvodu strelných zbraní, zisteniu ich spojenia s viacerými miestami činu a k odhaleniu sietí nedovoleného obchodovania. Keďže neexistujú vnútroštátne právne predpisy, do ktorých by sa záväzky prijaté v rámci CIFTA premietli a ktorými by sa nariaďovalo vykonávanie týchto činností, hrozí riziko, že tieto postupy sa ďalej nebudú vykonávať a nezabezpečí sa ich udržateľnosť.

Okrem toho väčšina regiónu stále čelí výzvam pri zabezpečovaní dobrých životných podmienok komunít, ktoré sú postihnuté vysokou mierou chudoby, nezamestnanosťou a nedostatočným prístupom k verejným službám, čo ich okrem ďalších faktorov stavia do zraniteľnej situácie. V prípade príslušníkov týchto komunít existuje väčšia pravdepodobnosť, že sa stanú obeťami alebo páchateľmi ozbrojeného násilia. Ak sa má tento kolobeh násilia zastaviť, nestačí sa zamerať len na politiky v oblasti kontroly zbraní. Je potrebné riešiť tieto rizikové faktory a posilniť odolnosť členov komunity. V záujme zníženia úrovne ozbrojeného násilia v regióne má zásadný význam kombinácia represívnych a preventívnych politík. S cieľom reagovať na tieto výzvy schválili členské štáty OAŠ v roku 2019 prvý akčný plán, ktorým sa má usmerňovať tvorba verejných politík v záujme prevencie a znižovania prípadov úmyselného zabitia na americkom kontinente, a to so zreteľom na rámec Medziamerického programu na predchádzanie násiliu a trestnej činnosti. V akčnom pláne sa stanovuje súbor 28 odporúčaní týkajúcich sa 1. tvorby, šírenia a využívania informácií a vedeckých dôkazov; 2. navrhovania a vykonávania politík v oblasti prevencie a 3. trestného súdnictva.

Práve v tomto kontexte poskytuje Odbor verejnej bezpečnosti OAŠ (DPS/OAŠ) od roku 2007 podporu krajinám na americkom kontinente s cieľom zlepšiť ich schopnosť plniť si povinnosti vyplývajúce z dohovoru CIFTA ([4]) a vykonávať súvisiace mandáty stanovené s cieľom predchádzať násiliu a trestným činom, najmä pokiaľ ide o najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva. Po päťročnej prestávke obnovil DPS/OAŠ v roku 2019 s finančnou podporou Európskej únie svoje operačné programy. Projekt Boj proti nedovolenému šíreniu ručných a ľahkých zbraní (RĽZ) a munície a nedovolenému obchodovaniu s nimi a na podporu boja proti súvisiacemu vplyvu v Latinskej Amerike a Karibiku sa začal vykonávať v roku 2019 a skončil sa v roku 2021. Ide o komplexnú iniciatívu zameranú na kontrolu zbraní vykonávanú v rámci programu pomoci v oblasti kontroly zbraní a munície (PACAM) DPS; zohľadňujú sa v nej skúsenosti získané

([1]) UNODC, Global Study on Homicide (Svetová štúdia o vraždách). 2019. https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html

([2]) Tamže.

([3]) Podľa globálnej štúdie o obchodovaní so strelnými zbraňami smeruje 80 % nedovoleného obchodu so strelnými zbraňami do Strednej a Južnej Ameriky spolu so západnou Áziou (UNODC, 2020).

([4]) Od roku 2007 do roku 2015 realizoval DPS/OAŠ iniciatívy programu pomoci v oblasti kontroly zbraní a munície (PACAM). Z týchto činností, ktorých výsledkom bolo označenie vyše 290 000 strelných zbraní a zlikvidovanie ďalších 60 000 zbraní a viac ako 1 700 ton munície v celom regióne, malo prospech 25 členských štátov OAŠ.

z predchádzajúcich činností a vychádza z úspešných výsledkov s cieľom ďalej pokročiť vo vykonávaní dohovoru CIFTA a regionálnych mandátov na predchádzanie trestnej činnosti. Pandémia COVID-19 a reštriktívne opatrenia, ktoré krajiny prijali na jej riešenie, však vykonávanie projektu priamo ovplyvnili, najmä pokiaľ ide o činnosti v teréne spojené s priamou odbornou prípravou úradníkov a dohľadom nad nimi (ako sú likvidácia a označovanie RĽZ). Okrem toho sa znížili kapacity vlád spolupracovať a zúčastňovať sa na projektových činnostiach, keďže sa preorientovali na riešenie bezprecedentnej zdravotnej krízy. V dôsledku toho bolo potrebné upraviť rozsah projektu, čo malo určitý vplyv na očakávané výsledky.

Vzhľadom na uvedené výzvy, a tiež na rastúce potreby krajín (neočakávalo sa, že sa v rámci trojročnej iniciatívy v plnej miere vyriešia), sa vo fáze II projektu bude naďalej poskytovať komplexná podpora daným krajinám, pričom cieľom je, aby jednotlivé krajiny prebrali zodpovednosť za tieto procesy. Skúsenosti DPS/OAŠ ukázali, že na udržanie pokroku a zlepšení v oblasti kontroly strelných zbraní a predchádzania násiliu a trestnej činnosti spojených so zbraňami je potrebná nepretržitá podpora, a preto sa v tejto novej fáze zohľadní význam dlhodobých stratégií v záujme zabezpečenia zmysluplnej a udržateľnej zmeny v bezpečnostných politikách a podmienkach.

2. **Technický prístup**

Počas fázy II bude DPS/OAŠ naďalej investovať do holistického prístupu, v ktorom sa kombinujú represívne a preventívne aspekty s normatívnymi a operačnými činnosťami s cieľom riešiť zložitú otázku ozbrojeného násilia a nedovoleného obchodovania v tomto regióne. Ako sa ukázalo v iných regiónoch, základom účinných politík v oblasti kontroly strelných zbraní je moderný, súdržný a harmonický legislatívny rámec, ktorý je v súlade s medzinárodným normatívnym rámcom. Legislatívne zmeny musia ísť ruka v ruke so zlepšovaním kapacít krajín, pokiaľ ide o uvádzanie právnych predpisov do praxe a ich uplatňovanie. Vďaka práci v týchto dvoch oblastiach sa projekt bude môcť súčasne zamerať na potreby krajín a presadzovať dlhodobé a udržateľné zmeny. Činnosti na posilnenie kontroly strelných zbraní a zníženie ich dostupnosti bude dopĺňať preventívny prístup zameraný na zníženie dopytu v komunitách, ktoré sú mimoriadne zasiahnuté ozbrojeným násilím, a to s osobitným zameraním na predchádzanie rodovo motivovanému násiliu súvisiacemu so zneužívaním strelných zbraní. Cieľom opatrení zameraných na presadzovanie bezpečných postupov medzi členmi komunít, ako aj na riešenie konfliktov, pomoc obetiam a osobám, ktoré prežili násilie, a na dobrovoľné odovzdávanie RĽZ a munície je zlepšiť odolnosť komunít voči ozbrojenému násiliu.

V rámci navrhovanej koncepcie tohto projektu prevezme DPS/OAŠ prostredníctvom projektu PACAM úlohu koordinačnej a vykonávacej agentúry, pričom bude uplatňovať prístup založený na spolupráci s inými agentúrami v tejto oblasti a vnútroštátnymi orgánmi. S využitím politických fór a komunikačných kanálov OAŠ identifikuje DPS/OAŠ tie krajiny regiónu, ktoré potrebujú podporu, a bude s nimi spolupracovať v rámci osobitných dohôd potrebných na konsolidáciu pomoci. V rámci projektu sa každá krajina bude podporovať konkrétnym a individualizovaným spôsobom, keďže krajiny nemusia mať rovnaké potreby a nedostatky. Podpora v rámci každej zložky projektu sa nebude poskytovať všetkým krajinám. Namiesto toho bude DPS/OAŠ naďalej uplatňovať predchádzajúci úspešný prístup z projektu PACAM: mapovanie a identifikovanie potrieb každej krajiny, zapojenie orgánov a vypracovanie plánu pomoci, ako aj vyslanie misií. Okrem toho sa DPS/OAŠ s prihliadnutím na ponaučenia získané z prispôsobovania projektových činností počas pandémie bude usilovať o optimalizáciu zdrojov, ak je to možné, s využitím virtuálneho prostredia a technologických nástrojov.

Zohľadní sa pritom aj rôzny vplyv ozbrojeného násilia na ženy, mužov, dievčatá a chlapcov, ako aj na zraniteľné skupiny obyvateľstva, fáza II bude naďalej zahŕňať rodové hľadisko a hľadisko ľudských práv. Súčasťou takéhoto prístupu je začlenenie žien na všetkých úrovniach realizácie projektov a ich podpora, aby boli rovnocennejšie zastúpené v projektových činnostiach, z ktorých majú prospech. Okrem toho sa činnosti zamerané na prevenciu násilia osobitne zamerajú na potreby žien a dievčat, pokiaľ ide o bezpečnosť a ochranu v rámci ich komunít a ich zapojenie do hľadania riešení týchto problémov, ako aj začlenenie zložiek, ktoré sa výlučne sústreďujú na riešenie rodovo motivovaného násilia.

3. **Celkový cieľ**

Posilniť schopnosť členských štátov OAŠ riešiť ozbrojené násilie v regióne podporou opatrení na boj proti šíreniu strelných zbraní a munície a nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami a muníciou a predchádzaním používaniu strelných zbraní v komunitách, ktoré sú výrazne zasiahnuté týmito javmi.

4. **Opis intervenčných stratégií projektov**

Cieľ č. 1: Posilniť národný regulačný rámec pre strelné zbrane so zreteľom na medzinárodné normatívne a osvedčené postupy

Činnosti

— Určenie krajín, ktorým sa má prioritne poskytnúť pomoc s legislatívnou revíziou, na základe posúdenia potrieb a s prihliadnutím na krajiny, na ktoré sa zameriavajú operačné zložky projektu,

— technická pomoc krajinám pri preskúmaní právnych predpisov a normatívneho rámca, pričom sa zohľadnia medzinárodné normy a vnútorná harmonizácia mandátov, ako aj začlenenie rodového hľadiska,

— vypracovanie regionálnych noriem v oblasti fyzickej bezpečnosti, riadenia zásob a ničenia RĽZ a munície,

— vypracovanie regionálnych odporúčaní na predchádzanie rodovo motivovanému násiliu súvisiacemu so zneužívaním strelných zbraní,

— vytvorenie elektronickej databázy na uľahčenie prístupu k normám pre strelné zbrane a iným príslušným usmerneniam (napr. dohovor CIFTA, vzorové právne predpisy, usmernenia MOSAIC a IATG) s cieľom uľahčiť prístup k normám pre rôzne oblasti týkajúce sa kontroly strelných zbraní, a tiež uľahčiť ich používanie prostredníctvom vyhľadávača a kategorizácie noriem pomocou označení, ktoré by používateľom umožnili rýchlo nájsť všetky súvisiace pravidlá v oblasti, o ktorú sa zaujímajú.

Výstupy

— Poskytnutie legislatívnej pomoci najmenej šiestim krajinám regiónu v záujme skvalitnenia vnútroštátneho normatívneho rámca pre strelné zbrane so zreteľom na medzinárodné normy a rodové hľadisko,

— vypracovanie regionálnych noriem fyzickej bezpečnosti a riadenia zásob (PSSM) a ich poskytnutie všetkým členským štátom OAŠ,

— vypracovanie regionálnych noriem pre likvidáciu RĽZ a munície a ich poskytnutie všetkým členským štátom OAŠ,

— vypracovanie regionálnych odporúčaní na predchádzanie rodovo motivovanému násiliu súvisiacemu so zneužívaním strelných zbraní a ich poskytnutie všetkým členským štátom OAŠ,

— vypracovanie elektronickej databázy noriem a usmernení pre RĽZ a jej sprístupnenie jednotlivým krajinám.

Cieľ č. 2: Zlepšiť operačnú kapacitu vnútroštátnych orgánov na označovanie, sledovanie, skladovanie a ničenie strelných zbraní

Činnosti

— Rozvoj a poskytovanie špecializovanej odbornej prípravy pre vnútroštátny personál v oblasti fyzickej bezpečnosti a riadenia zásob, označovania a vedenia záznamov a likvidácie RĽZ a munície. Uskutočnia sa regionálne semináre odbornej prípravy, počas ktorých si zamestnanci budú okrem iného môcť vymieňať osvedčené postupy a zlepšovať spoluprácu, ako aj vnútroštátne kurzy zamerané na osobitné potreby každej krajiny,

— pokročilá odborná príprava zameraná na zneškodňovanie výbušných prostriedkov pre technikov, ktorá sa uskutoční v partnerstve s ministerstvom obrany Španielska,

— technická pomoc a zdroje na realizáciu národných plánov na likvidáciu zbraní a zastaranej, zaistenej alebo nadbytočnej munície,

— technická pomoc a podpora pri označovaní strelných zbraní a vedení záznamov vrátane poskytovania potrebného vybavenia,

— vypracovanie plánov udržateľnosti spolu s krajinami, ktoré dostávajú podporu prostredníctvom projektu.

Výstupy

— Procesy likvidácie strelných zbraní a munície, ktoré prebehnú v najmenej 10 krajinách, pričom sa zničí najmenej 150 ton munície a 35 000 zaistených, zastaraných, nebezpečných a/alebo nadbytočných RĽZ,

— vyškolenie najmenej 200 vnútroštátnych pracovníkov v oblasti likvidácie RĽZ a munície;

— poskytnutie technickej pomoci pri označovaní a vedení záznamov o strelných zbraniach najmenej 12 krajinám,

— vyškolenie najmenej 150 vnútroštátnych pracovníkov v oblasti označovania a vedenia záznamov,

— zmodernizovanie vnútroštátnych systémov registrácie strelných zbraní v aspoň troch krajinách,

— zlepšenie bezpečnosti inštitucionálnych zásob v aspoň 10 krajinách,

— realizácia dvoch regionálnych seminárov o osvedčených postupoch fyzickej bezpečnosti a riadenia zásob, pričom osvedčenie získa aspoň 80 úradníkov z najmenej 15 krajín,

— získanie osvedčenie technika na zneškodňovanie výbušných prostriedkov (EOD) na úrovni 3 v prípade najmenej 45 pracovníkov z 10 krajín,

— príprava nástrojov a usmernení na vypracovanie národných akčných plánov, ktoré sa sprístupnia krajinám podporeným v rámci projektu,

— vypracovanie a schválenie národných akčných plánov v prípade aspoň 20 % krajín, ktoré dostávajú pomoc.

Cieľ č. 3: Optimalizovať kontrolu ručných zbraní prostredníctvom nástrojov informačných technológií

Činnosti

— Naprogramovanie elektronického systému regionálneho komunikačného mechanizmu pre dovolené transfery strelných zbraní a munície (MCTA), regionálneho mechanizmu na oznamovanie a výmenu informácií o dovolenom transfere strelných zbraní, ktorého rámec a technické požiadavky boli vypracované počas fázy I. V systéme MCTA sa zohľadňujú pozitívne skúsenosti Európskej únie a tento systém umožní krajinám rýchlo identifikovať slabé miesta a riziká odklonenia strelných zbraní v rámci medzinárodného obchodu so strelnými zbraňami a informovať o nich. Vzhľadom na to, že takmer 50 % krajín v regióne nemá národný elektronický systém udeľovania licencií, preskúma sa možnosť naprogramovania systému tak, aby ho príslušné krajiny mohli používať ako svoj domáci systém,

— spustenie elektronického systému MCTA v rámci pilotnej fázy s odbornou prípravou vnútroštátnych orgánov a zapracovaním potrebných opráv,

— modernizácia virtuálnej komunity umožňujúcej výmenu informácií, ktorá sa vyvinula počas fázy I, aby sa stala znalostnou platformou pre strelné zbrane pre túto pologuľu s funkciami, ako sú i) automatické vkladanie a sledovanie údajov o systéme kontroly strelných zbraní a stave vykonávania dohovoru CIFTA; ii) register vnútroštátnych orgánov; iii) prehľad umožňujúci vizualizáciu stavu a komplexnosti systému kontroly strelných zbraní,

— aktualizácia a rozšírenie softvéru na inventarizáciu RĽZ a munície pre tie krajiny v regióne, pre ktoré by toto IT riešenie vyvinuté počas fázy I mohlo byť prínosné.

Výstupy

— Naprogramovanie elektronického systému regionálneho komunikačného mechanizmu pre dovolené transfery strelných zbraní a munície (MCTA) a jeho využívanie v rámci pilotného projektu v piatich krajinách,

— zlepšenie softvéru na kontrolu zásob RĽZ a munície na základe pripomienok používateľov a jeho využívanie aspoň v ďalších štyroch krajinách,

— vytvorenie znalostnej platformy pre strelné zbrane pre túto pologuľu, na ktorú sa vložia kontaktné miesta aspoň 15 krajín,

— usporadúvanie stretnutí národných kontaktných miest dvakrát ročne s cieľom podnietiť dialóg a spoluprácu.

Cieľ č. 4: Posilniť odolnosť komunít proti násiliu páchanému strelnými zbraňami a obmedziť prístup k nedovoleným a/alebo nežiadúcim strelným zbraniam

Činnosti

— Rozšírenie metodiky programu OASIS aspoň na jednu ďalšiu komunitu, ktorá je výrazne zasiahnutá násilím páchaným zbraňami. Cieľom programu OASIS je podporovať sociálne zodpovedné správanie v komunitách, ktoré sú výrazne zasiahnuté násilím páchaným zbraňami; jeho súčasťou je počiatočné posúdenie komunity a dostupných mechanizmov na predchádzanie násiliu a pomoc obetiam. Program ponúka každodenné mimoškolské aktivity pre ohrozených mladých ľudí a odbornú prípravu pre miestne zainteresované strany v daných komunitách zameranú na prevenciu násilia a pomoc obetiam,

— vytvorenie komunitného referenčného centra pre pomoc obetiam, rodinám a svedkom násilia a trestnej činnosti páchanej s použitím strelných zbraní s cieľom prerušiť kolobeh násilia,

— príprava regionálneho programu odbornej prípravy zameraného na predchádzanie rodovo motivovanému násiliu a na jeho riešenie,

— príprava a realizácia aspoň dvoch kampaní zameraných na zber zbraní v komunitách vrátane vzdelávacích stratégií s cieľom zvýšiť informovanosť obyvateľstva a podporiť dobrovoľné odovzdávanie zbraní. V kampaniach sa zdôrazní prepojenie medzi rodovo motivovaným násilím a zneužívaním strelných zbraní, keďže sa strelné zbrane použili vo väčšine prípadov rodovo motivovaného zastrašovania alebo vrážd ([5]),

— podpora vnútroštátnych a miestnych orgánov pri zbere, skladovaní, preprave a likvidácii vyzbieraných RĽZ a munície. Prebehne v koordinácii s činnosťami vykonávanými v rámci cieľa č. 2 projektu, aby sa optimalizovali zdroje.

Výstupy

— Zlepšenie kapacít najmenej dvoch vysoko rizikových komunít, v záujme podpory ohrozených mladých ľudí, pomoci obetiam a osobám, ktoré prežili násilie, a predchádzania násiliu páchanému zbraňami,

— zlepšenie zručností potrebných pre život v prípade najmenej 160 študentov z dvoch vysoko rizikových komunít prostredníctvom odbornej prípravy a každodenných mimoškolských aktivít,

— vyškolenie najmenej 150 tvorcov politík, vládnych úradníkov, poskytovateľov služieb, vedúcich predstaviteľov komunít, učiteľov, rodičov a príslušníkov občianskej spoločnosti v oblasti prevencie a zastavenia rodovo motivovaného násilia a pomoci obetiam,

— vytvorenie a sprevádzkovanie jedného referenčného centra pre osoby, ktoré prežili násilie, rodiny a svedkov,

— príprava a uskutočnenie aspoň dvoch komunitných kampaní zameraných na zber zbraní.

Cieľ č. 5: Vypracovať plán v oblasti strelných zbraní pre Strednú Ameriku s cieľom poskytnúť krajinám praktický nástroj riadenia prostredníctvom regionálneho a koordinovaného prístupu založeného na dôkazoch.

Činnosti

— Vypracovanie metodiky na prípravu plánu pre Strednú Ameriku, ktorá sa bude konzultovať s odborníkmi v tejto oblasti a ktorú schvália jednotlivé krajiny,

— vypracovanie posúdenia potrieb v konzultácii s vládami krajín Strednej Ameriky,

— vypracovanie návrhu plánu v oblasti strelných zbraní pre Strednú Ameriku s prihliadnutím na posúdenie potrieb, medzinárodné právne rámce a osvedčené postupy,

— schválenie návrhu plánu na základe konzultácií s jednotlivými krajinami a zainteresovanými stranam a

— externá komunikácia a osveta s cieľom mobilizovať partnerov v záujme podpory vykonávania plánu v oblasti strelných zbraní pre Strednú Ameriku.

Výstupy

— Vypracovanie a schválenie metodiky na prípravu plánu, a to v spolupráci so zainteresovanými stranami,

— vypracovanie posúdenia potrieb s cieľom určiť hlavné hrozby, nedostatky, slabé miesta a priority krajín Strednej Ameriky,

— realizácia dvoch seminárov s cieľom zozbierať podnety a spätnú väzbu k návrhu plánu v oblasti strelných zbraní pre Strednú Ameriku za účasti vnútroštátnych orgánov a organizácií pôsobiacich v tejto oblasti,

— vypracovanie plánu pre Strednú Ameriku a jeho predloženie krajinám regiónu,

— príprava komunikačnej kampane s cieľom šíriť plán v oblasti strelných zbraní pre Strednú Ameriku, získať preň súhlas na politickej úrovni, ako aj podporu partnerov pri jeho vykonávaní.

([5]) https://unoda-web.s3.amazonaws.com/wp-content/uploads/2019/07/MOSAIC-06.10-2017EV1.0.pdf.

5. **Trvanie**

Celková odhadovaná dĺžka trvania komplexnej regionálnej fázy II je 36 mesiacov.

6. **Subjekt poverený technickým vykonávaním**

Technickým vykonávaním tohto programu je poverený Odbor verejnej bezpečnosti Organizácie amerických štátov (DPS/OAŠ). DPS/OAŠ má, pokiaľ ide o podporu krajín na americkom kontinente, výhodné postavenie vzhľadom na to, že plní dvojitú úlohu – úlohu technického spolusekretariátu dohovoru CIFTA a technického a prevádzkového orgánu OAŠ v tejto oblasti. V tejto úlohe vykonával DPS/OAŠ projekty a programy zamerané na podporu členských štátov OAŠ pri plnení ich záväzkov s cieľom zaistiť bezpečnosť národných zásob strelných zbraní, prijať legislatívne opatrenia zamerané na to, aby nedovolená výroba strelných zbraní a obchodovanie s nimi boli trestnými činmi podľa vnútroštátneho práva, zaviesť povinné označovanie strelných zbraní a komunikovať s ostatnými signatármi dohovoru CIFTA, pokiaľ ide o informácie týkajúce sa sledovania a modelov nedovoleného obchodovania. Žiadna iná regionálna ani subregionálna organizácia, ktorej činnosť sa vzťahuje na celý americký kontinent, nemá taký politický vplyv, technické odborné znalosti ani geografický dosah, aby dokázala poskytovať podporu a pomáhať všetkým americkým štátom.

Počas fázy II bude DPS/OAŠ v rámci realizácie projektu pokračovať aj v koordinácii a spolupráci s ďalšími inštitúciami a organizáciami. DPS/OAŠ zapojila viaceré z nich do fázy I vrátane Regionálneho centra OSN pre mier, odzbrojenie a rozvoj v Latinskej Amerike a Karibiku (UNLIREC), Implementačnej agentúry karibského spoločenstva pre trestnú činnosť a bezpečnosť (CARICOM IMPACS), Medziamerickej obrannej rady, poradného tímu pre riadenie munície Ženevského medzinárodného centra pre humanitárne odmínovanie (AMAT-GICHD), humanitárnej nadácie Golden West, INTERPOL-u, ministerstva zahraničných vecí USA a Centra odbornej prípravy v oblasti humanitárneho odmínovania Ministerstva obrany USA a očakáva, že spolupráca v konkrétnych otázkach bude v záujme podpory iniciatívy v regióne pokračovať. DPS sa zameriava na nadviazanie dobrých vzťahov so všetkými ďalšími subjektmi pôsobiacimi v tejto oblasti s cieľom maximalizovať prínos opatrení využitím doplňujúcich odborných znalostí týchto organizácií. Najmä počas fázy II sa DPS/OAS bude zameriavať na posilnenie spolupráce so subregionálnymi organizáciami, ako sú CARICOM-IMPACS a SICA (Stredoamerický integračný systém), s cieľom podporiť vykonávanie plánu v oblasti zbraní pre Karibik a koordinovať vypracovanie plánu v oblasti zbraní pre Strednú Ameriku.

7. **Relevantnosť**

A. **Zabezpečenie zbraní, ochrana obyvateľov: Stratégia EÚ proti nedovoleným strelným zbraniam, ručným a ľahkým zbraniam a ich muníciu, ktorú prijala Rada EÚ 19. novembra 2018**

Ciele, činnosti a očakávané výsledky tohto projektu sú zosúladené s cieľmi a prístupom stratégie Európskej únie s názvom Zabezpečenie zbraní, ochrana obyvateľov. V tejto súvislosti sa Rada Európskej únie rozhodla financovať fázu I tejto iniciatívy s cieľom podporiť multilateralizmus a synergie medzi Európskou úniou a OAŠ, aby sa obmedzilo ozbrojené násilie a trestná činnosť, pričom zohľadnila priority stanovené v stratégii. Vo fáze II, ktorá na uvedené úsilie nadväzuje, sa zachováva táto koncepcia a prístup a dopĺňa práca EÚ v tejto oblasti na globálnej úrovni, pričom sa kladie dôraz na región, ktorý je výrazne zasiahnutý šírením RĽZ, ich nadmerným hromadením a nedovoleným obchodovaním s nimi.

Do fázy II sa konkrétne premietli tieto priority stratégie:

2.1. Posilnenie normatívneho rámca: Cieľom činností v rámci cieľa č. 1 je zabezpečiť, aby krajiny zosúladili svoje právne predpisy s medzinárodnými normami a mali k dispozícii nástroje na lepšie vykonávanie dohovorov;

2.2.2. Kontroly vývozu strelných zbraní a ich munície: Vyvinutie elektronického nástroja MCTA v rámci cieľa č. 3 súvisí s dôležitosťou kontroly zákonného obchodu s cieľom zabrániť odklonu zbraní a munície na nelegálny trh;

2.2.3. Bezpečné riadenie zásob RĽZ a munície: Cieľ č. 2 zahŕňa súbor činností zameraných na fyzickú bezpečnosť a riadenie zásob vrátane odbornej prípravy úradníkov a technickej a materiálnej pomoci zameranej na zlepšenie postupov a zariadení v súlade s medzinárodnými normami stanovenými v rámci nástrojov MOSAICS and IATG;

2.2.4. Zodpovedná likvidácia RĽZ a ich munície: Cieľ č. 2 zahŕňa odbornú prípravu, materiálnu pomoc, dohľad a osvedčovanie postupov likvidácie strelných zbraní a munície pre krajiny, ktoré to požadujú;

2.2.5. Prierezové otázky: Cieľ č. 3 zahŕňa súbor IT riešení a nástrojov na podporu spolupráce a výmeny informácií medzi krajinami tohto regiónu.

S cieľom maximalizovať vplyv týchto činností bude DPS/OAŠ podporovať doplnkové činnosti vrátane znižovania dopytu po strelných zbraniach vykonávaním preventívnych opatrení a programov zameraných na zber zbraní a vypracovanie plánu pre Strednú Ameriku ako konkrétneho nástroja na koordináciu a zlepšenie úsilia v tomto regióne.

B. **Rozhodnutie Rady EÚ 2011/428/SZBP z 18. júla 2011 na podporu činnosti Úradu Organizácie Spojených národov pre otázky odzbrojovania na účely vykonávania akčného programu OSN na predchádzanie nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami vo všetkých jeho aspektoch, na boj proti nemu a jeho odstránenie** ([6])

Toto rozhodnutie Rady podporuje tri hlavné ciele: 1. vykonávanie Akčného programu OSN na predchádzanie nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami vo všetkých jeho aspektoch, na boj proti nemu a jeho odstránenie, a to na celosvetovej aj regionálnej úrovni; 2. podpora vykonávania medzinárodného nástroja na sledovanie (ITI) a 3. podpora vypracovania a vykonávania technických usmernení OSN pre riadenie zásob munície.

Každý z týchto cieľov je v súlade s celkovými cieľmi osobitných ustanovení Medziamerického dohovoru proti nedovolenej výrobe strelných zbraní, munície, výbušnín a iných súvisiacich materiálov a proti nedovolenému obchodovaniu s nimi (CIFTA) a jeho postupov. V dohovore CIFTA sa stanovuje niekoľko povinných odporúčaní pre štáty, ktoré sú zmluvnými stranami vrátane stanovenia právomoci, pokiaľ ide o trestné činy; povinného označovania strelných zbraní; vedenia záznamov na účely sledovania; zlepšenia kontroly transferov; a medzinárodnej spolupráce. Postupmi v rámci dohovoru CIFTA na roky 2018 – 2022 sa posilňujú ciele štátov, ktoré sú zmluvnými stranami CIFTA, v týchto oblastiach v súlade s akčným programom OSN a Protokolom proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčasťami a komponentmi a strelivom doplňujúcim Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu.

DPS/OAŠ naďalej vykonáva operačné programy na podporu krajín pri budovaní kapacít, aby mohli plniť povinnosti vyplývajúce z dohovoru CIFTA. Fáza II bola navrhnutá tak, aby sa pokračovalo v tejto pomoci vzhľadom na priority stanovené štátmi, ktoré sú zmluvnými stranami dohovoru CIFTA v rámci akčného programu na roky 2018 – 2022, najmä pokiaľ ide o: 1. Označovanie a sledovanie strelných zbraní; 2. Dovoz a vývoz; 3. Legislatívne opatrenia a 4. Riadenie zásob zbraní a ich likvidáciu.

8. **Podávanie správ**

DPS/OAS bude pravidelne vypracúvať správy v súlade s vyrokovanou dohodou o delegovaní.

9. **Celkové náklady**

Celkové odhadované finančné prostriedky požadované od EÚ na realizáciu fázy II predstavujú približne 4,2 milióna EUR. Generálny sekretariát OAŠ poskytne nepeňažné príspevky na vykonávanie programu a bude sa usilovať získať ďalšiu materiálnu podporu (podľa vzoru podpory, ktorú poskytla španielska vláda vo fáze I).

([6]) Ú. v. EÚ L 188, 19.7.2011, s. 37.